នវទស្សនៈ

ដោយភិក្ខុ **សឿង ខុន្ធី** (អនុបណ្ឌិតឆ្នាំបញ្ចប់)

កាលខ្ញុំនៅពីក្មេង អាយុប្រហែល ៧ ឬ ៨ ឆ្នាំ ខ្ញុំមិនដឹងអ្វីទាំងអស់។ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលអ្នកស្រែដែលលំបាក ហើយគ្មានសំលៀកបំពាក់សមរម្យសម្រាប់ទៅរៀនសូត្រដូចគេម្ដងណាឡើយ។ ឪពុកម្ដាយរបស់ខ្ញុំពុំមែនជាអ្នកចេះដឹងទេ។ ម្ដាយរបស់ខ្ញុំ គាត់មិនចេះមើលអក្សរ សូម្បីតែ ក ខ ក៏គាត់អានមិនរួចដែរ។ ដូច្នេះខ្ញុំកើតមកឥតមានបញ្ញាវៃឆ្លាត ដូចកុមារដទៃទេ។ ខ្ញុំត្រូវបានអវិជ្ជាបិទបាំងរូបរិត តាំងពីកំណើតមក សូម្បីតែមានវ័យធំបន្តិច ហើយក្ដីក៏ខ្ញុំឆ្ងល់នូវអ្វីដែលមិនគួរឆ្ងល់។ ថ្ងៃមួយខ្ញុំបានឮមីក្រូគេចាក់ភ្លេងបុណ្យសពតាចាស់ម្នាក់ដែលបានស្លាប់នៅជិតផ្ទះរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំសួរឪពុករបស់ខ្ញុំថា "គេធ្វើអីហ្នឹងឪ?" ឪពុករបស់ខ្ញុំបានប្រាប់ខ្ញុំថា "គេធ្វើបុណ្យសពមនុស្សស្លាប់"។ ខ្ញុំសួរគាត់ទៀតថា "ហេតុអ្វីបានជាគាត់ស្លាប់?" ឪពុកខ្ញុំប្រាប់ថា "មកពីគាត់ចាស់ ទើបស្លាប់ហ្នឹងណា៎"។ ពេលនោះ ខ្ញុំសប្បាយចិត្តណាស់ ព្រោះខ្ញុំគិតថា "ខ្ញុំជាក្មេងមិនចេះស្លាប់ឡើយ"។

ថ្ងៃមួយជាខាងក្រោយមកទៀត នៅទីរួមស្រុករបស់ខ្ញុំ (ស្រុកកំពង់រោទិ៍) មានការសម្ដែងល្ខោន។ ឪពុកខ្ញុំសួរថា "តើកូន

ឯងចង់ទៅមើលល្ខោនឬអត់?" ខ្ញុំសួរគាត់ថា "តើល្ខោននោះដូចម៉េចឪ?" គាត់ប្រាប់ខ្ញុំថា រឿងល្ខោនហ្នឹងមានស្តេច និងមានយក្សទៀតផង ល្អមើលណាស់! ខ្ញុំសួរគាត់ថា "តើស្តេចដូចម៉េចឪ?" ខ្ញុំនៅតូច ខ្ញុំមិនដែលឃើញស្តេចទេ សូម្បីតែរូបថត ក៏មិនដែលឃើញដែរ។ ពេលសួរដូចនេះ ឪពុកខ្ញុំប្រាប់ថា "ស្តេចគឺមនុស្សយើងហ្នឹង គ្រាន់តែមានបុណ្យស័ក្តិខ្ពស់ មានសំលៀកបំពាក់ល្អខុសពីមនុស្សធម្មតា។ "ចុះយក្ស ដូចម៉េចដែរឪ?" ខ្ញុំសួរគាត់ទៀត។ គាត់ប្រាប់ថា "យក្សគឺរាងដូចមនុស្សយើង តែមានមាឌធំ និងមានមុខមាត់គួរឱ្យខ្លាច ហើយគាត់ប្រាប់ថា គាត់ក៏មិនដែលឃើញយក្សមែនទែនដែរ គឺឃើញតែយក្សក្នុងរឿងល្ខោនប៉ុណ្ណោះ។ តើពិភពលោកនេះប្រៀបដូចជាឆាកល្ខោន ដូចលោកសេកស្ពៀរ៍ថាមែនឬ? ខ្ញុំមិនយល់ទេ! លុះដល់ពេលបានចូលរៀននៅសាលា ខ្ញុំបានឃើញអ្វីៗជាច្រើន ប៉ុន្តែខ្ញុំនៅតែមិនទាន់ចេះ នូវអ្វីដែលគ្រូបង្រៀន។ ខ្ញុំមិនមែនជាសិស្សពូកែដូចគេទេ ពេលរៀនក្នុងថ្នាក់ ជារឿយៗខ្ញុំមិនដែលគេចផុតពីការស្តីបន្ទោស ឬរំពាត់ ឬការគក់វាយដោយដៃ និងមួលស្លឹកត្រចៀក ពីសំណាក់លោកគ្រូ អ្នកគ្រូឡើយ។ ខ្ញុំមិនយល់មេរៀនដែលរៀនក្នុងថ្នាក់ទេស្ទើរតែគ្រប់មុខវិជ្ជាទាំងអស់។ ក្នុងជីវិតពិតរបស់ខ្ញុំៗ មានសេចក្តីសង្ឃឹមតិចតួចណាស់ ក្នុងការសិក្សារៀនសូត្រ។ កាលនៅជាសិស្ស

សាលា ខ្ញុំគិតប្រុងរត់ចោល សាលារៀនជាច្រើនដង ដោយខ្មាសមិត្ត រួមថ្នាក់ និងអ្នកដទៃ ព្រោះត្រូវរំពាត់ញយពេក។

ការដែលខ្ញុំត្រូវរំពាត់ ឬគ្រូវាយនោះ គឺមិនមែនមកពីខ្ញុំជាសិស្សខិលខូចអ្វីទេ គឺមកពីខ្ញុំល្ងង់តែម្តង។ ខ្ញុំមិនដែលឃើញមនុស្សល្ងង់ ត្រូវបានគេយកសម្តីមកបោះពុម្ពជាសៀវភៅទេ។ ពេលដែលខ្ញុំបានឃើញដំបូង ខ្ញុំអស់សំណើច តែដល់បានអានទៅ ខ្ញុំស្ងើចសរសើរវិញ។ តាមធម្មតា មនុស្សមិនបានទទួលការអប់រំត្រូវបានគេហៅថាមនុស្សល្ងង់ ឬមនុស្សអវិជ្ជា។

ព្រះតេជគុណ **ក្វុង ឈិន** (Kuang Ch’in) (1892-1986) ជនជាតិចិន បួសក្នុងពុទ្ធសាសនាមហាយានមួយជីវិត។ ឈ្មោះរបស់លោកបានត្រូវគេចុះក្នុងជីវប្រវត្តិថា ជាមនុស្សមិនបានទទួលការអប់រំពីសាលា ជាអនក្ខរជន។ ប៉ុន្តែ ក្នុងភ្នួសរបស់លោក ៗ បានខិតខំរៀនសូត្រ និងប្រតិបត្តិតាមផ្លូវពុទ្ធសាសនា ហើយពាក្យទូន្មានរបស់លោកត្រូវបានគេយកមកបោះពុម្ពជាសៀវភៅ ដែលគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍។ ចំពោះខ្លួនខ្ញុំវិញ ពេលខ្លះខ្ញុំក៏អស់សំណើចចំពោះខ្លួនឯងដែរ ព្រោះខ្ញុំមិនចេះនូវអ្វីដែលគេចេះ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំហាក់ដូចជាចម្លែកក្នុងចិត្តខ្លួនឯងថា ហេតុអ្វីបានជាខ្ញុំចាំព្រឹត្តិការណ៍ជីវិត រហូតដល់សព្វថ្ងៃ មិនភ្លេចសោះ ទោះបីបានបួសជិត ២០ឆ្នាំ ហើយក៏

ដោយ ។

ការចាំព្រឹត្តិការណ៍ជីវិត ដោយរឿងរ៉ាវជាបទពិសោធន៍ផ្ទាល់មួយអន្លើដោយការអានសៀវភៅជាច្រើនបន្ថែមផង ធ្វើឱ្យខ្ញុំចេះវិភាគ និងគិតពីបញ្ហាជីវិតខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃក្នុងសង្គមបានកើនឡើងជាលំដាប់ ។ ការគិតនោះ កើតចេញជាទស្សនៈថ្មី ។ ខ្ញុំបានកត់ត្រាទុក ក្នុងសៀវភៅជានិច្ច ។ ពេលនេះ ខ្ញុំសូមលើកយកទស្សនៈដែលខ្ញុំបង្កើតឡើង មកសរសេរដាក់ក្នុងសៀវភៅ "ប្រជុំកម្រងអត្ថ-បទស្តីអំពីព្រះពុទ្ធសាសនា" របស់សមាគមសមណនិស្សិតខ្មែរ ទីក្រុងយ៉ាំងហ្គូន សហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា ដើម្បីចែកជូនជាគតិលោក និងគតិធម៌ ដល់មិត្តអ្នកអាន កំសាន្តដួងចិត្ត និងទុកដូចជាម្ហូបសម្រាប់ប៉ូវខួរក្បាលមួយមុខផងដែរ ។ ខ្ញុំសូមអភ័យទោសជាមុន និងសូមកុំឱ្យមានបាប ប្រសិនបើទស្សនៈដែលទើបតែប្រសូតិចេញមកនេះមានការខុសឆ្គងត្រង់កន្លែងណាមួយនោះ ។ ទស្សនៈដែលខ្ញុំលើកយកមកបង្ហាញជូនមិត្តអ្នកអាននៅពេលនេះ មានដូចខាងក្រោម ÷

មនុស្ស និងការសិក្សា

- អ្នកត្រូវធ្វើជាកូនក្មេង នៅពេលដែលអ្នកចាប់ផ្តើមរៀនភាសាថ្មីមួយទៀត ។
- ចូរអ្នកខំប្រឹងរៀនសូត្រ ដើម្បីឱ្យដឹងថាខ្លួនអ្នកថាយ៉ាងម៉េច ។

- ចូរអ្នកទម្លាប់អានសៀវភៅល្អៗ រាល់ថ្ងៃទៅ ប្រហែល ១០ ឆ្នាំ ផ្លាយ អ្នកនឹងបានដឹងថា អ្នកអាចក្លាយជាអ្នកប្រាជ្ញមួយរូប ។

មនុស្ស និងការចេះដឹង

- ការចេះដឹងនូវព្រះធម៌ គឺជាការចេះដឹង ក្នុងចំណោមការចេះដឹងដ៏ប្រសើរបំផុតទាំងឡាយ ។
- ខ្ញុំមិនអាចមានអំនួតចំពោះចំណេះដឹងបានទេ ព្រោះអ្វីដែលខ្ញុំចេះ គឺជាអ្វីដែលគេចេះរួចហើយ ។
- គ្មានអ្វីមួយដែលបុគ្គលដទៃបានដឹង ហើយវាមិនត្រូវបានដឹងដោយព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធឡើយ ។
- បើចង់ចេះចង់ដឹងថាតើ ទស្សនៈនេះជាធម្មៈ ជាអធម្មៈ ឬជាសទ្ធម្មៈ គឺត្រូវពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ មើលក្នុងគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក ។

មនុស្ស និងការងារ

- បើអ្នកធ្វើការងារលំបាកពេលនេះបាន អ្នកនឹងអាចធ្វើការងារលំបាកក្រោយៗទៀតបាន ដោយគ្មានបារម្ភ ឬភ័យខ្លាចអ្វីឡើយ ។
- អ្វីដែលមនុស្សធ្វើមិនកើតនោះគ្មានទេ តែអ្វីដែលមនុស្សធ្វើមិនទាន់កើតមាន ។

មនុស្ស និងការអភិវឌ្ឍន៍ទូទៅ

- ពិភពលោកឥឡូវនេះកាន់តែចាស់ ដូច្នេះយើងទាំងអស់គ្នាពួតដៃ

គ្នាធ្វើឱ្យពិភពលោកនេះថ្មីឡើងវិញ ។

មនុស្ស និងសេចក្តីត្រូវការ

➢ អ្វីដែលខ្ញុំត្រូវការ គឺមិនមែនអ្នកទេ ខ្ញុំគ្រាន់តែត្រូវការអ្វីមួយពីអ្នក ។

➢ ខ្ញុំមិនមែនជាមនុស្សផឹកទឹកដោះ រហូតទាល់តែមេគោអស់ទឹកដោះនោះឡើយ ។

អ្នកចេះ និងអ្នកល្ងង់

➢ ពេលខ្ញុំនៅល្ងង់ ខ្ញុំស្រឡាញ់អ្នកចេះ ពេលខ្ញុំចេះខ្ញុំស្រឡាញ់អ្នកល្ងង់ ។

អ្នកប្រាជ្ញ និងមនុស្សធម្មតា

➢ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ រមែងមានចរិតលក្ខណៈ សមត្ថភាព និងសកម្មភាពខុសពីមនុស្សធម្មតា ។ ដូច្នេះ ត្រូវតែថែរក្សាជីវិតអ្នកប្រាជ្ញ ទោះស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពបែបណាក៏ដោយ ព្រោះប្រទេសដែលរីកចម្រើន គឺប្រទេសដែលសម្បូរដោយអ្នកប្រាជ្ញ ។ ប្រទេសដែលសត្រូវមិនហ៊ានមើលងាយ គឺប្រទេសដែលមានអ្នកប្រាជ្ញ ។

មនុស្ស និងអាកាសធាតុ

➢ បើមនុស្សល្អ អាកាសធាតុក៏ល្អ បើអាកាសធាតុល្អ មនុស្សក៏ល្អ ។

មនុស្ស និងការសន្យា

- គេធ្វើឱ្យខកខានការសន្យាស្ទើរតែរាល់ដង ដូច្នេះខ្ញុំមិនចង់សន្យាអ្វីឡើយ។

មនុស្ស និងសេចក្ដីស្នេហា

- មុនដំបូងបុរសលោមស្ត្រី ក្រោយមកស្ត្រីលោមបុរសវិញ។
- ខ្ញុំមិនអាចស្រឡាញ់អ្នកបានទេ ប្រសិនបើអ្នកមិនដឹងនូវអ្វីដែលខ្ញុំស្រឡាញ់។

មនុស្ស និងភាតរភាពជាតិសាសនា

- ខ្ញុំមិនរឹងមាំក៏ដោយសារអ្នកដទៃ ហើយអ្នកដទៃមិនរឹងមាំក៏ដោយសារខ្ញុំ។
- ខ្លាចចាញ់គេហួសហេតុពេក ក៏នៅតែចាញ់គេ ចង់ឈ្នះគេហួសហេតុពេក ក៏នៅតែចាញ់គេ។ ដូច្នេះ ដើម្បីជាតិសាសនាបានរស់ត្រូវគិតអ្វីៗឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ មុនពេលសម្រេចធ្វើអ្វីមួយឬត្រូវ ហ៊ានលះបង់ ប្រសិនបើស្ថានភាពតម្រូវឱ្យមានការលះបង់។
- ភាសិតខ្មែរថា "ពេលស្រុកមានសង្គ្រាម គេត្រូវការអ្នកក្លាហាន ពេលស្រុកសាន្តត្រាណ គេត្រូវការអ្នកចេះ"។ ប៉ុន្តែតាមទស្សនៈ

ខ្ញុំៗ យល់ថា គប្បីត្រូវការបុគ្គលទាំងពីរពួកខាងលើគ្រប់កាល ព្រោះយើងមិនដឹង ថាសត្រូវនឹងមកឈ្លានពានស្រុកភូមិ ឬ ប្រទេសយើងនៅពេលណា។ ម្យ៉ាងទៀត បើមានអ្នកចេះ ហើយ ក្លាហាន គឺរឹតតែប្រសើរ។

មនុស្ស និងការរស់នៅក្នុងសង្គម

- មួយជីវិតខ្ញុំៗ មិនចង់រស់នៅជាមួយ មនុស្សគ្មានសីលធម៌ ១ មនុស្សគ្មានចំណេះដឹង ១ មនុស្សចេះដឹងតែមានទំនោរផ្លូវចិត្ត ទុច្ចរិត ១ មនុស្សខ្ជិល ១ មនុស្សមិនយល់ចិត្តខ្ញុំ ១ និងមនុស្ស ដែលបដិសេធនូវឆន្ទៈរបស់ខ្ញុំ ១ ។

មនុស្ស និងតណ្ហារបស់មនុស្ស

- ពិភពលោកនេះសុទ្ធតែមានសេចក្តីស្រេកឃ្លានដូចគ្នា គ្រាន់តែ សេចក្តីស្រេកឃ្លាននោះខុសគ្នា។
- យើងមិនអាចបំបាត់សេចក្តីស្រេកឃ្លាន ដោយការបរិភោគអាហារក្នុងសុបិន្តបានទេ។
- ដរាបណាអ្នកព្យាយាមបំពេញចិត្តនូវអ្វីៗគ្រប់យ៉ាងក្នុងលោក អ្វីៗ គ្រប់យ៉ាងនោះ នឹងធ្វើឱ្យអ្នកលំបាកចិត្តជារៀងរហូត។

មនុស្ស និងទោសនៃកាមគុណ

- ការចាក់ទឹកអាស៊ីតដាក់គ្នាព្រោះរឿងកាមគុណ គឺជាបាបកម្មក្នុង

វដ្តសង្សារ ។

➢ ការត្រេកត្រអាលនឹងកាមគុណ ដោយខ្វះសតិសម្បជញ្ញៈគ្រប់-គ្រង ធ្វើឱ្យមនុស្សក្បាលធំ ក្លាយជាមនុស្សក្បាលតូច ។

មនុស្ស និងការរៀន

➢ ការរៀនបារី ម្លូស្លា កញ្ឆា អាភៀន និងគ្រឿងញៀនផ្សេងៗ គឺជាការពិបាកលះបង់ ការលះបង់កិលេស គឺ លោភៈ ទោសៈ និងមោហៈ គឺពិបាកជាងរាប់លានដង ។ ការលះបង់ទាំងនេះអាចធ្វើទៅបាន គឺអាស្រ័យលើការតាំងចិត្តរបស់មនុស្ស និងបរិស្ថានដែលមានអំណោយផល ។

មនុស្ស និងអំពើល្អ

➢ រាល់ទង្វើល្អទាំងអស់របស់បុគ្គល ពុំមែនសុទ្ធតែល្អនោះទេ ។

➢ រាល់ទង្វើល្អទាំងអស់គ្មានកំណត់កាលទេ ប៉ុន្តែរាល់ទង្វើល្អទាំងអស់សុទ្ធតែធ្វើក្នុងកាល ។

មនុស្ស និងការលះបង់

➢ ក្នុងចំណោមបុគ្គលដែលមានការលះបង់ ព្រះពុទ្ធគឺជាបុគ្គលដែលមានការលះបង់ខ្ពស់បំផុតក្នុងលោក ។

មនុស្ស និងវណ្ណៈក្នុងសង្គម

➢ ការប្រកាន់វណ្ណៈ គឺជារឿងឆ្កួតលីលាមួយ ។

➢ មិនមែនអំណាច មិនមែនយសស័ក្តិ មិនមែនទ្រព្យសម្បត្តិ មិនមែនជាតិកំណើត មិនមែនត្រកូល និងមិនមែនរូបសម្រស់ទេ បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយចំណេះដឹង បញ្ញា និងការប្រព្រឹត្តចរិយាមារយាទល្អត្រឹមត្រូវ គឺជាបុគ្គលដែលខ្ពង់ខ្ពស់ជាងគេបង្អស់ ក្នុងចំណោមមនុស្ស និងទេវតាទាំងឡាយ ។

មនុស្ស និងពិភពលោក

➢ ពិភពលោកតែងតែមានបញ្ហា ប្រសិនបើពិភពលោកគ្មានបញ្ហាទេ គេមិនឱ្យឈ្មោះថា ពិភពលោកឡើយ ។

➢ ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីទុក្ខច្រើនណាស់ បើអ្នកដឹងដូច្នេះហើយ គួរស្វែងរកផ្លូវដើម្បីរំដោះចេញពីទុក្ខនោះចុះ ។

➢ រាល់សេចក្តីទុក្ខ ឬបញ្ហាទាំងឡាយក្នុងលោក ពុំអាចត្រូវបានកំចាត់បង់ដោយទស្សនៈជាទ្រឹស្តីសុទ្ធសាធទេ ។ វាត្រូវបានកំចាត់បង់តាមវិធីសាស្ត្រដ៏ត្រឹមត្រូវនោះ បានដល់ការប្រតិបត្តិតាមអរិយមគ្គអង្គ ៨ ដូចដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់បានសម្តែងទុក ។

មនុស្ស និងអនត្តាធម៌

➢ តើអាចឱ្យខ្ញុំនិយាយថា អ្នកសំខាន់ចំពោះខ្ញុំដូចម្តេចទៅ បើខ្លួនខ្ញុំមិនសំខាន់សម្រាប់ខ្លួនខ្ញុំផង ។

មរតករបស់មនុស្សសត្វ

➢ កើតចាស់ ឈឺ ស្លាប់ គឺជាមរតករបស់មនុស្សសត្វគ្រប់រូប ដែលបានកើតមកក្នុងលោកនេះ តែយ៉ាងណាក៏ដោយ ការកើតជាមនុស្ស គឺជាពរមួយដ៏ប្រសើរ ។

ចិត្ត ចេតសិក រូប និព្វាន

➢ អ្វីដែលមិនប្រែប្រួលឱ្យឈ្មោះថា បរមត្ថធម៌ ហើយអ្វីៗដែលប្រែប្រួលក៏ឱ្យឈ្មោះថា បរមត្ថធម៌ ដែរ ។

មនុស្ស និងធម៌

➢ មនុស្សទាំងអស់សុទ្ធតែមានធម៌ក្នុងខ្លួន គ្រាន់តែមនុស្សខ្លះមិនបានដឹងថា ក្នុងខ្លួនគេមានធម៌ប៉ុណ្ណោះ ។

មនុស្ស និងសច្ចធម៌

➢ អ្នកប្រហែលជាច្រឡំជាមួយសច្ចធម៌ ប៉ុន្តែសច្ចធម៌ពុំដែលច្រឡំជាមួយអ្នកឡើយ ។

មនុស្ស និងសេចក្តីសុខ

➢ ជីវិតមានសេចក្តីសុខ គឺជីវិតប្រកបដោយចំណេះដឹងនិងសីលធម៌

➢ ជីវិតមានសេចក្តីសុខ គឺជីវិតប្រកបដោយគុណធម៌និងការធ្វើអំពើល្អ

➢ ជីវិតមានសេចក្តីសុខគឺជីវិតប្រកបដោយសុខភាពល្អនិងទ្រព្យសម្បត្តិ

➢ ជីវិតមានសេចក្តីសុខពិតប្រាកដ គឺជីវិតប្រកបដោយធម៌ ។